

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

## **VALTIONEUVOSTON SELONTEKO KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA (VNS 6/2020 VP)**

### **1. YLEISET LÄHTÖKOHDAT**

Eduskunnan Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt minulta lausuntoa Valtioneuvoston selontekoon kestävä kasvun ohjelmasta (VNS 6/2020 VP). Kiitän saamastani luottamuksesta. Arvioin selontekoa vain siltä osin, mikä koskee selonteon yleisiä lähtökohtia ja kolmea painopistealuetta: 1) Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävä kasvun uralle, 4) Kestävä infrastruktuuri ja digitalisaatio, ja 5) Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen.

Lausuntoa varten olen tutustunut selontekoon (VNS 6/2020 vp) sekä tarpeellisessa määrin muihin tausta-aineistoihin, kuten Pohjoismaiden neuvoston kestävä kehityksen indikaattoreihin (Bring & Agerskow 2019; Norway: National strategy ...) sekä kansainväliseen keskusteluun kestävästä kehityksestä (Sörensson 2019; Akinsete&Nelson 2017; Danenhofer 2028).

Kirjallisuudesta ja dokumenteista käy ilmi, että kestävästä kehityksestä on tullut poliittisen suunnittelun ja päätöksenteon keskeinen suunnanantaja, ja kasvun kestävyydellä viitataan, aina 1980 Unescon ja Brundlandin komitean ajoista alkaen, niin taloudelliseen, sosiaaliseen kuin ympäristön tilaan (Akinsete & Nelson 2017). Pohjoismaiden neuvoston hyväksymät kestävä kehityksen indikaattorit, jotka otettiin käyttöön vuonna 2013, ovat saaneet vakiintuneen aseman ainakin seuraavilla painopistealueilla: pohjoismainen hyvinvointimalli, elinkelpoiset ekosysteemit, muuttuva ilmasto, maapallon luonnonvarojen kestävä käyttö ja koulutus, tutkimus ja innovointi.

Vuonna 2017 Pohjoismaiden neuvosto hyväksyi Agenda 2030 -ohjelman ja alkoi ylläpitää ja edelleen kehittää näitä indikaattoreita. Uusiin indikaattoreihin perustuva kestävä kehityksen nykytilan kartoitus valmistui keväällä 2019.

Nyt arvioitavana oleva Valtioneuvoston selonteko Suomen kestävä kasvun ohjelmasta on nähtävissä eräänlaisena "tiekarttana" siihen, miten kestävä kasvun tavoite olisi saavutettavissa, millaisiin uudistuksiin politiikan tulisi kohdistua, miten nämä uudistukset rahoitetaan.

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesti työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

## 2. SELONTEON RAKENTEESTA JA TAVOITTEISTA

Selonteko sisältää kuvauksen EU:n Elvytysvälinekokonaisuudesta ja kansallisista talous- ja finanssipolitiikan tavoitteista, joiden avulla on tarkoitus vastata COVID -pandemian haittavaikutuksiin sekä kuvauksen kuudesta painopistealueesta:

- Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävä kasvun uralle
- Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta
- Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen
- Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen
- Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen.

Verrattaessa Suomen painopistealoja ja politiikkaa esimerkiksi Ruotsin (Government communication 2003) tai Norjan (Norway: National Strategy for Sustainable Development, 2003; Norway: Initial steps ...2016) vastaaviin ohjelmiin, käy ilmi, että ohjelmat ovat pääpiirteissään samanlaisia, mikä johtunee tiiviistä kansainvälisestä vuorovaikutuksesta (YK, Pohjoimaiden neuvosto, EU) ja sen ohjaavasta vaikutuksesta. Erot, joita myös on, heijastelevat puolestaan maiden välisiä eroja taloudessa ja sosiaalisissa rakenteissa, resursseissa sekä poliittisessa kulttuurissa.

Valtioneuvoston selonteon käsittämät alueet ja niitä koskevat toimenpideselosteet ovat laajoja ja monipuolisia, mutta siitä huolimatta voidaan kysyä vastaavatko ne yhteiskunnalliseen tilanteeseen? Tulisiko toimenpide-ehdotusten perustua selkeään analyysiin tai visioon yhteiskunnan tulevaisuudesta? Tulisiko selonteon lähtökohdaksi ottaa käsin kosketeltava epävarmuus; ml. pandemian, teknologisen murroksen, protektionismin, taloudellisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen pysähtymisestä sekä resurssien rajallisuudesta johtuva epävarmuus?

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

Tutkimuskirjallisuudessa ja kansainvälisissä organisaatioissa (Maailman pankki, OECD; G20; YK ja ILO) nimittäin puhutaan tästä ajasta jo käsittein "unpredictable time", "new social order", "renovating democracy" jne.

### 3. EHDOTETUT TOIMENPITEET JA TOIMINTAMALLIT

Selonteossa on kuusi painopistealuetta ja useita toimenpidevaihtoehtoja. Esimerkiksi painopistealueeseen 1 kuuluvat koulutus, tuotekehittely ja innovaatiot. Retoriikassa tuo yhdistelmä on tuttu, mutta käytännössä ne ovat hyvin erilaisia asioita. Painopisteiden täsmentäminen, priorisointi, ja resurssoinnin täsmentäminen parantaisivat raporttia.

Työllisyyttä ja työmarkkinoita koskevan painopisteen kohdalla mainitaan pandemia, mutta vain muutamalla lauseella. Pandemia on kuitenkin asia, joka on hallinnut ja määritellyt taloutta jo vuoden ajan eikä entiseen ole ilmeisesti paluuta. Siksi pandemia-analyysiä olisi hyvä vahvistaa ja kysyä, miten pandemia on muuttanut kestävän kehityksen perusteita ja miten hyvinvointivaltion, yritysten, kotitalouksien ja yksilöiden asema on muuttunut suhteessa ulkoisiin uhkiin ja poliittisten kulttuurin (protektionismi, deregulaatio, jne) muutoksiin. Olisi arvioitava myös sitä, mitkä ovat pienen maan mahdollisuudet tehdä valintoja, ohjata omaa talouttaan ja puskuroida ulkoisia uhkia.

Nämä ovat kohtalokkaita kysymyksiä aikana, jolloin politiikkaa vaivaa dilemma: Yhtäältä on käyty jatkuvaa taistelua hyvinvointivaltion ja julkisen sektorin laajentumista vastaan ja pidetty laajaa julkista sektoria yksityisen sektorin rajoitteena, mutta samanaikaisesti COVID19 pandemia on osoittanut, että parhaiten pandemiasta ovat selvinneet ne maat, joissa on toimiva ja hyvin resursoitu hyvinvointivaltio, toimivat instituutiot, riittävät resurssit ja tietotaito.

Toinen tärkeä, ja selonteossa vähälle huomioille jäänyt asia, on se, miten yritykset, kotitaloudet ja työntekijät saavat pandemiasta ja sen yhteiskunnallisista vaikutuksista luotettavaa ja riittävää tietoa. Tieto on avainasemassa, sillä jos esimerkiksi yrityksillä on käytettävissä luotettavaa tietoa tulevaisuudesta, ne voivat jakaa tätä tietoa avoimesti ja sidosryhmät voivat luottaa yritysten toimintaan ja tehdä omalla alallaan rationaalisia valintoja (Michelon, Pilonato & Ricceri 2015). Jakamalla vastuullista tietoa

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

yrietykset voivat lisäksi vahvistaa toimintansa läpinäkyvyyttä, brändiarvoa, mainetta, vertailua kilpailijoihin, antaa signaalin kilpailukyvyystään, motivoida työntekijöitä ja tukea yritysten tiedotus - ja valvontaprosesseja (Herzig & Schaltegger 2011; Hahn & Kühnen 2013).

Kestävää kehitystä voidaan siis tukea myös riittävän ja luotettavan tiedon avulla. Suomessa kestävän kehityksen tiedottaminen ei ole riittävää. Se kohdistuu ensisijaisesti työterveys ja -turvallisuuskysymyksiin sekä työntekijöille jaettuun tietoon työnvälityspalveluista, muutosturvasta, sosiaaliturvasta ja terveydenhuollon palveluista. Tämän lisäksi monet yritykset tarjoavat työntekijöilleen koulutusmahdollisuuksia. Yritysten sisällä kannustetaan monimuotoisuuteen ja tasa-arvoon ja työntekijöiden oikeudenmukaisuuden kohtelemisen nähdään arvokkaana näkökohtana. Suomessa yritykset ovat ilmaisseet kannattavansa myös yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden periaatteita ja ovat mukana paikallisyhteisössä eri hankkeiden kautta. (Sörensson, Bogren, Cawthorn 2020).

#### PAINOPISTE 1: KOULUTUKSELLA JA TUTKIMUS- JA INNOVAATIOITOIMINNALLA SUOMI TAKAISIN KESTÄVÄN KASVUN URALLE

Selonteon sivulla 41 todetaan, että *"Julkisten ja yksityisten TKI-toimijoiden joustavien kumppanuusmallien vahvistaminen sekä tulevaisuuden avainalojen vauhdittaminen, uuden tiedon tuottamisen tehokkuus sekä pitkäaikainen asema teknologisen kehittämisen, tuottamisen ja käytön globaalissa eturintamassa vaikuttavat Suomen menestykseen."*

Argumentti on yleisesti hyväksytty, mutta ongelmallinen. Sen sijaan, että hehkutetaan kansainvälistä kärkeä edustavien yritysten ja työntekijöiden vetovoimaa, tulisi pikemminkin korostaa sitä, että mitä laajempi on osaajien ryhmä sitä vahvemalla pohjalla kilpailukyky ja mitä matalammat kynnykset kokemuksen ja tiedon siirrosta sitä innovatiivisempia ovat organisaatiot ja koko yhteiskunta.

Yleisellä ja kaikille yhteisellä perus- ja ammattikoulutuksella on ollut ratkaiseva merkitys Suomen kilpailukykyyn kehitykselle sekä kyvyille sopeutua ulkoisista työmarkkinoilta tuleviin paineisiin. Hyvin koulutettu ja osaava työvoima on ollut myös työmarkkinoiden toimivuuden sekä ammatillisen ja sosiaalisen liikkuvuuden edellytys. Eikä siinä kaikki, vaikutukset voivat olla paljon laajempiakin. Tähän viittaa ainakin naapurimaassamme suoritettu

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesti työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

tutkimus, jonka mukaan Ruotsin 1950 -luvulla toteuttaman peruskoulu-uudistuksen arvioidaan vaikuttavan vielä tänäänkin ja on vähentänyt perhetaustan vaikutusta poliittiseen ja yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen (Lindgren, Oskarsson & Dawes 2017).

Edellä mainituista positiivista vaikutuksista huolimatta on hyvä muistaa, että optimismissa on myös vaaransa, jos sen varjolla aliarvioidaan sitä, miten vahvimmat ja rikkaimmat käyttävät resursseja säilyttääkseen etuoikeutetun asemansa (Goldthorpe 1987, 328). Avoimessa taloudessa ja kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyessä, ratkaisujen lopputulos riippuu myös siitä, miten ne suhteutuvat globaalissa toimintaympäristössä tapahtuvaan kehitykseen.

#### PAINOPISTE 4: KESTÄVÄN INFRASTRUKTUURIN JA DIGITALISAATION VAHVISTAMINEN

Selonteossa todetaan, että ”Digitaaliset voimavarat, kuten viestintäverkot, satelliittijärjestelmät, data, tekoäly ja suurteholaskenta sekä perus- ja edistyneen tason digitaaliset taidot pitävät yllä talouden ja yhteiskunnan kilpailukykyä kaikilla sektoreilla.” ja toisaalta että ”Suomalaisen yritysten investoinnit digitaalisuuteen ovat kuitenkin alemmalla tasolla kuin keskeisissä kilpailijamaissa.” (s41)

Suhtaudun myönteisesti ensimmäiseen, mutta varauksellisesti toiseen väitteeseen, sillä digitalisaation yleisyyttä, käyttöä ja hyödyllisyyttä tulisi lähestyä erilaisin ja toinen toistaan täydentävin mittarein. Esimerkiksi digitalisaation käyttöä koskevan indeksin mukaan Suomi ja muut pohjoismaat olivat 2019 työvoimapalvelujen digitalisoinnissa maailman johtavia maita (Digitalisation in public employment services 2019; Larsson & Teigland 2019).

Mitä tulee digiloikkaan niin sitä ei edistetä vain teknologialla ja palkitsemalla edelläkävijöitä, vaan vahvistamalla koko työikäisen väestön valmiuksia vastaanottaa ja käyttää teknologisia uudistuksia.

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamassa palvelurobotiikan tilaa ja tulevaisuutta koskevassa tutkimusprojektissa (ROSE) yhtenä selvitettävänä asiana oli uuden teknologian (digitaaliset järjestelmät ja robotit) hyväksyntä työpaikoilla. Tulosten mukaan esimerkiksi uuden sukupolven robottien hyväksyntä yhteistyökumppanina, tai palvelun tuottajana, oli vahvasti sidoksissa siihen, miten hyvin työntekijät oli työpaikkatasolla valmennettu

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

muutoksen tekijöiksi eikä vain uudistusten kohteeksi (Krutova, Koistinen, Turja, Särkikoski & Melin 2021)

Suomen haasteena on kehittää kohdennettuja sosiaali- ja hyvinvointipalveluja ja hyödyntää siinä yhteydessä digitaalisia järjestelmiä ja uuden sukupolven robotteja. Monilla palvelujen alueilla, kuten terveydenhuollossa ja lääketieteessä ollaan jo edelläkävijöitä ja alan avainsanoja ovat olleet kohdennetut hoidot ja täsmälääkkeet. Ne ovat merkinneet paradigman muutoksesta sairauksien hoidossa. Nyt kysymys kuuluu voisiko sama tapahtua myös sosiaali- ja hyvinvointivaltion palvelujen tuotannossa. Digitalisaatio tarjoaa keinoja tehokkaiden ja yksilöllisten palvelujen kehittämiseen ja tätä kautta hyvinvointivaltion palvelujen uudistamiseen, kunhan vain alan ammattilaiset ajan tasalla/hereillä vastataksaan digitalisaation haasteisiin. (Fucks 2017; Halford & Savage 2017; Emmer-Streib, Yli-Harja & Dehmer 2019).

**Päätelmä:** Jos tavoitteena on tuottaa entistä enemmän ja laadukkaita palveluja olisi tutkimus- ja kehitystyötä lisättävä ja kohdennettava digitaalisen datan peruskysymyksiin, data-analyysseihin ja vaihtoehtoihin kohdennettujen ja yksilöllisten työvoimapalvelujen kehittämiseksi. Listaalla tässä ehdolle muutamia tavoitteita:

- tutkia pohjoismaiden julkisten palvelujen digitalisoinnin nykytasoa ja
- kehittää luotettavia malleja sosiaalisen datan integroimiseksi ja visualisoimiseksi näyttöön perustuvaa päätöksentekoa varten ja
- kehittää tutkijoiden taitoja, jotka kykenevät integroimaan, yhteiskuntatieteellisen datan käsittely ja visualisointi Digitaalisten alustojen sekä työpaikkojen ja työnhakijoiden digitalisoitujen profiilien mahdollisuuksien ja riskien arvioinnissa.

#### **PAINOPISTE 5: TYÖMARKKINOIDEN TOIMINTA, TYÖTTÖMILLE SUUNNATUT PALVELUT JA TYÖELÄMÄN KEHITTÄMINEN:**

Selonteossa on useita työvoimapolitiittisia korostuksia, mutta tarkastelen niistä vain kahta:

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

- "Koronakriisi on heikentänyt huomattavasti työllisyystilannetta Suomessa. Työllisyys on laskenut varsin selvästi vuoden 2020 ensimmäisellä puoliskolla ja laskun ennustetaan jyrkkenevän vuoden lopussa ..."
- "Työmarkkinoiden toiminnan, työttömille suunnattujen palvelujen ja työelämän kehittämisen osalta Suomen kestävä kasvun ohjelmassa korostuvat mm. pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpano, asiakaslähtöisten TE-palvelujen ja niiden monialaisen yhteistyön vahvistaminen sekä digiloikka, ..."

Molemmat huomautukset iskevät asian ytimeen, mutta vaativat tarkennusta. Koronakriisiin vaikutukset työllisyyden tasoon ja rakenteeseen ovat huomattavat, mutta tätäkin merkittävämpää on se, miten koronakriisi on vaikuttanut työmarkkinoiden toimintaan, yritysten ja työntekijöiden eri ryhmien tapaan sopeutua muutokseen. Esimerkiksi se, miten yritykset ovat käyttäneet lomautuksia ja etätyötä sopeutumiskeinona tai miten itsensä työllistäjät ja pienyrittäjät sekä luovien alojen työntekijät ovat sopeutuneet ulkoisen sokkiin, on kaiken a ja o. Toisaalta aivan liian vähälle huomiolle on jäänyt se, miten kahden palkansaajan malli on toiminut kriisin puskurina (Krutova ym 2018).

Edellä mainitut tekijät vaikuttavat myös siihen, miten kriisistä selvitään takaisin kasvun uralle. Selonteossa olisi hyvä paneutua tähän ongelmaan ja pohtia miten se on vaikuttanut talouden ja työllisyyden toimintaedellytyksiin miten tukea tulisi ohjata niiden ryhmien työllisyyden vahvistamiseen, jotka ovat pahiten kärsineet pandemiasta.

Mitä tulee työvoimapalvelujen kehittämiseen, pidän pohjoismaisen palvelumallin kehittämistä tärkeänä, mutta samalla korostan, että työvoimapalvelujen uudistusta ei tulisi jättää puolitiehen. Työvoimapalvelut, ja sen osana työnvälitys, lepäävät pohjimmiltaan Kansainvälisen työjärjestön (ILO) Philadelphian julistuksessa vuodelta 1944. Julistuksen mukaan työnvälitystä ja työvoimapalveluja tuli kehittää yhdessä työmarkkinajärjestöjen ja valtion kesken. Tiedon avoimista työpaikoista ja työnhakijoista tuli olla avointa, kattavaa ja luotettavaa. Palveluja kehitettäessä tuli huomioida makrotaloudellisten näkökohtien ohella yksilöiden sosiaaliset oikeudet ja ihmisoikeudet.

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

Vaikka työnvälityspalveluja on kehitetty pitkin matkaa, on se kuitenkin perusteellisen remontin tarpeessa, sillä se ei vastaa yhteiskunnan muuta muutosta. Siksi ehdotan, että Suomi ja muut Pohjoismaat digitalisaation kärkimaina, astuisivat uuteen aikaan ja ratkaisivat työvoimapalvelujen kohtaanto- ja tehokkuusongelmat, jollakin ”digiajan sopimuksella” (Digitalisation in public employment services 2019; Larsson & Teigland 2019).

Julkisten työvoimapalvelujen kehittäminen on avain asia, ajattelipa asiaa työntekijän, työpaikan tai niitä yhdistävien työmarkkinoiden kannalta. Työvoimarakenteet ovat muuttuneet ja eriytyneet työntekijöiden iän, taitojen, intressien ja liikkuvuuden eri muotojen suhteen siinä määrin, että se mitä työntekijät osaavat ja haluavat tarjota työmarkkinoiden käyttöön vaatii valistunutta ja ennakkoluulotonta silmää. Digitaalisin taidoin varustettu sukupolvi liikkuu monimuotoistuneessa netissä globaalisti kuin kala vedessä ja on jo irronnut perinteisiltä palvelualustoilta eivätkä luota niihin. Toisaalta, on myös niin, että ikääntyvällä työvoimalla on työ- ja elämäkokemukseensa perustuen paljon sellaisia taitoja, joita he haluaisivat kehittää ja käyttää kunhan niille vain löytyisi sovellutuskohde.

Monet taidot jäävät tunnistamatta ja piiloon. Maahanmuuttajien osaaminen, työmotivaatio ja työssä pärjääminen ovat aivan oma kysymyksensä, suuri tuntematon, joka lienee ehkä yksi keskeisin tekijä, joka ylläpitää ennakkoluuloja ja rajaa heidän työllistymisensä mahdollisuuksiaan. Ongelma on jopa niin suuri, että väärä ja riittämätön tieto, johtaa niin työvoimaviranomaisia kuin työnantajiakin harhaan ja maahanmuuttajia syrjiviin käytäntöihin. Kokeilut anonymisoiduilla työpaikkahakemuksilla ovat tuoneet Suomessakin esille etnisen syrjinnän ja ikärasismien.

Henkilökohtaisten työnhakijaprofiilien kehittäminen, niiden tukeminen algoritmisten järjestelmien ja digitaalisten alustojen avulla, voisi hyvinkin tarjota uusia keinoja työvoimapalvelujen kehittämiseksi ja virtuaalisten työmarkkinoiden laajentamiseksi ja tehokkuuden lisäämiseksi.

### **Yhteenveto huomautuksista**

1. Kestävän kehityksen indikaattorit otettiin Pohjoismaissa käyttöön vuonna 2013, ja ne tuntuvat toimivan ainakin seuraavilla painopistealueilla: pohjoismainen hyvinvointimalli, elinkelpoiset ekosysteemit, muuttuva

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

ilmasto, maapallon luonnonvarojen kestävä käyttö ja koulutus, tutkimus ja innovointi.

2. Verrattaessa Suomen painopistealoja ja politiikkaa muiden maiden vastaaviin, käy ilmi, että ohjelmat painottavat samoja tavoitteita, mikä johtunee tiiviistä kansainvälisestä vuorovaikutuksesta ja sen ohjaavasta vaikutuksesta.

3. Selonteossa kuvataan kestävän kehityksen painopistealat ja toimenpide-ehdotukset mutta tulisiko toimenpide-ehdotusten perustua johonkin selkeään analyysiin yhteiskunnan tulevasta tilasta ja kysyä, miten hyvinvointivaltion, yritysten, kotitalouksien ja yksilöiden asema on muuttunut suhteessa ulkoisiin uhkiin ja poliittisten kulttuurin (protektionismi, deregulaatio, jne) muutoksiin?

4. Pandemia on hallinnut ja määritellyt taloutta jo vuoden ajan eikä entiseen ole paluuta. Siksi pandemia-analyysiä olisi hyvä vahvistaa ja kysyä, miten se on muuttanut kestävän kehityksen perusteita ja miten hyvinvointivaltion, yritysten, kotitalouksien ja yksilöiden asema on muuttunut suhteessa ulkoisiin uhkiin (protektionismi, deregulaatio, jne) muutoksiin.

5. Yksi vähälle huomioille jäänyt asia, on se, miten yritykset, kotitaloudet ja työntekijät saavat päätöksensä ja valintojensa perusteeksi luotettavaa ja riittävää tietoa.

6. Jos yrityksillä olisi käytettävissä luotettavaa tietoa tulevaisuudesta tai vaikkapa hallituksen tukitoimista, ne voisivat jakaa tätä tietoa sidosryhmilleen ja nämä puolestaan voisivat luottaa yritysten toimintaan ja tehdä omat valintansa rationaalisesti.

7. Selonteossa hehkutetaan kansainvälistä kärkeä edustavien yritysten ja työntekijöiden vetovoimaa, mutta tulisiko pikemminkin korostaa sitä, että mitä laajempi on osaajien ryhmä sitä vahvemmalla pohjalla kilpailukyky ja mitä matalammat kynnykset kokemuksen ja tiedon siirrossa sitä innovatiivisempia organisaatiot ja koko yhteiskunta.

8. Mitä tulee digiloikkaan niin sitäkään ei edistetä vain teknologialla ja palkitsemalla edelläkävijöitä, vaan vahvistamalla koko väestön valmiuksia vastaanottaa ja käyttää teknologisia uudistuksia. Esimerkiksi uuden sukupolven älykkäiden robottien hyväksyntä yhteistyökumppanina tai palvelun tuottajana on vahvasti sidoksissa siihen, miten hyvin työntekijät on

)

Pertti Koistinen  
Sosiaalipolitiikan ja erityisesi työpolitiikan  
emeritusprofessori, Tampereen yliopisto  
25.1.2021

työpaikkatasolla valmennettu muutoksen tekijöiksi eikä vain uudistusten vastaanottajiksi.

9. Julkisten työvoimapalvelujen kehittäminen on avain kysymys, ajattelipa asiaa työntekijän, työpaikan tai niitä yhdistävien työmarkkinoiden kannalta. Työvoimapalvelujen uudistusta ei tulisi jättää puolitiehen, vaan toteuttaa kokonaisuudistus, joka vastaa työmarkkinoilla, yritysorganisaatioissa ja työnhakijoiden odotuksissa ja resursseissa tapahtunutta kehitystä.

10. Henkilökohtaisten työnhakijaprofiilien kehittäminen, niiden tukeminen algoritmisten järjestelmien ja digitaalisten alustojen avulla, voisi hyvinkin tarjota uusia keinoja työvoimapalvelujen kehittämiseksi ja virtuaalisten työmarkkinoiden laajentamiselle ja tehokkuuden lisäämiselle.

Lähteet (kysy kirjoittajalta)